

DOPOLNITEV št. 1

z dne 29. februarja 2016

K PRITOŽBI

PRI KOMISIJI EVROPSKIH SKUPNOSTI

ZARADI NEIZPOLNJEVANJA PRAVA SKUPNOSTI,

ki smo jo posredovali 3. aprila 2014

Naglo upadanje travniških ptic v Sloveniji

Pritožbo v zvezi z naglim upadanjem travniških vrst ptic, ki se kontinuirno dogaja po vsej Sloveniji, smo na Evropsko komisijo posredovali dne 3. aprila 2014. V vmesnem času smo pridobili številne nove podatke, ki so deloma plod naših lastnih raziskav, deloma pa tudi drugih raziskovalcev in inštitucij. V nadaljevanju predstavljamo nekaj najrelevantnejših. Podatke smo razvrstili po strukturi, ki sledi naši osnovni pritožbi iz 3.4.2014. Imena in številke poglavij so isti.

Ljubljana, 29.2.2016

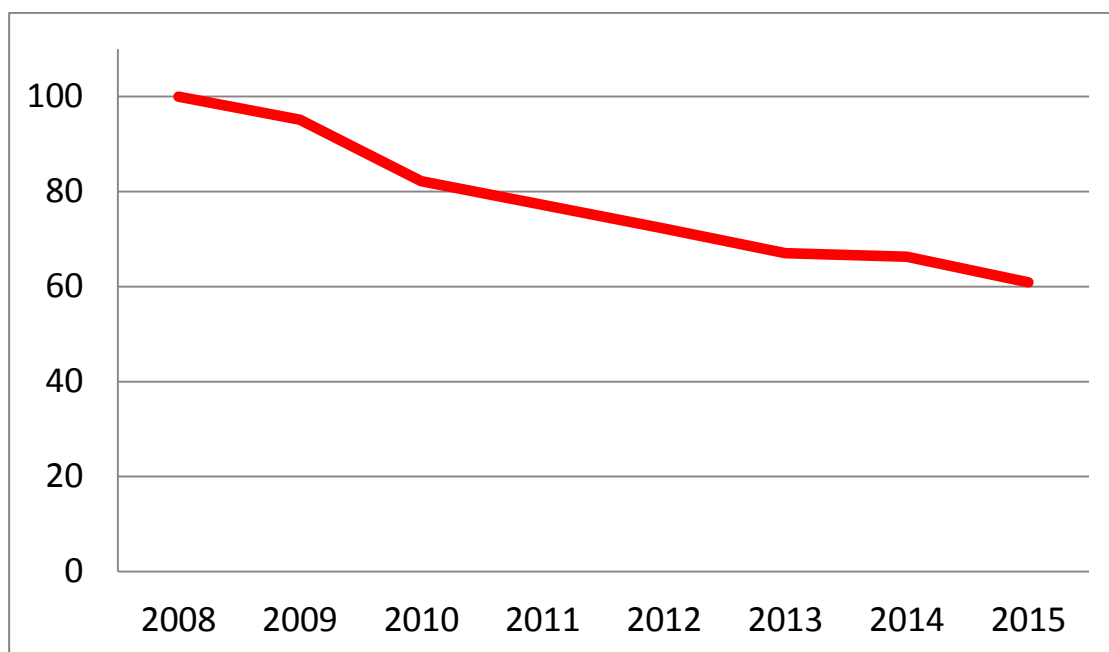
8. Čim natančnejši opis dejstev, ki so privedla do pritožbe:

8.1 Stanje travniških ptic v Sloveniji na splošno

Stanje ptic

V naši Pritožbi z dne 3.4.2014 navajamo podatke o Indeksu travniških ptic v Sloveniji za obdobje med 2008 in 2013 – upad v tistem obdobju je znašal 33%. Podatke smo povzeli iz vsakoletne raziskave »Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine«. Od vložitve pritožbe smo raziskavo ponovili še dvakrat, leta 2014 in 2015. Trend upadanja se nadaljuje z zaskrbljujočo hitrostjo. Travniske ptice so v zadnjih dveh letih upadle za nadaljnjih 6%, tako da skupni upad od leta 2008 do 2015, torej v sedmih letih, znaša alarmantnih 39%.¹

Če povzamemo nazorno: v času članstva v Evropski uniji je Slovenija izgubila polovico travniških ptic. Velik upad je posledica neustrezne kmetijske politike, predvsem škodljivega sistema kmetijskih subvencij, ki večinoma povsem ignorira interese varstva narave. Več o tem vam bomo posredovali v Dopolnitvi št. 2, ki jo pripravljamo.

Slika 1: Indeks travniških ptic za Slovenijo 2008-2015 (posodobitev Slike 1 iz Pritožbe)²

Stanje travnikov

Nimamo novih informacij, ki bi se nanašale na celotno ozemlje Slovenije.

¹ Kmecl, P. & Figelj, J. (2015): Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine - poročilo za leto 2015. – DOPPS, Ljubljana. http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2015/01/201511_Kmecl_P_Figelj_J_Monitoring_splosno_razsirjenih_vrst_ptic_za_dolo%C4%8Ditev_slovenskega_indeksa_ptic_kmetijske_krajine-2015.pdf

² Potek krivulje je tudi za leta 2008-2013 nekoliko drugačen, kot na Sliki 1 v naši Pritožbi, saj smo vmes nekoliko posodobili metodo. Iz seznama vrst, na osnovi katerih se računa indeks travniških vrst, smo izločili prepelico. Popisna metoda linisjkega transkektu v dopoldanskih urah za prepelico ni optimalna, saj gre za vrsto, ki je bolj aktivna ponoči. Zaradi tega je med leti prihajalo pri tej vrsti do velikih nihanj, ki jih ni mogoče enostavno pripisati populacijskemu nihanju vrste. Posledično je prihajalo do znatnega nerealnega nihanja tudi pri Indeksu travniških ptic.

8.2 Območja Natura 2000 za ptice (SPAji)

8.2.1 Ljubljansko barje SPA

Stanje travnikov

Da bi zagotovili podatke o stanju travnikov na Barju, smo v letu 2015 izpeljali obsežen popis rabe kmetijskih zemljišč s poudarkom na datumu prve košnje.³ Osnovni cilj raziskave je bil ugotoviti, kdaj se pokosijo travniki na delu Barja, ki je ključen za gnezditve kosca (*Crex crex*). V raziskavi smo trikrat popisali vsa kmetijska zemljišča na 5.349 ha velikem delu Ljubljanskega barja. Popisno območje je obsegalo 43,3% območja Natura 2000 za ptice Ljubljansko barje, pri čemer smo se osredotočili na dele, ki so za kosca najpomembnejši.

Rezultati raziskave omogočajo zelo dober vpogled o razlogih za slabo stanje travniških ptic:

Prezgodnja košnja

Raziskava je pokazala, da je na popisnem območju Barja travnikov še vedno veliko: 3.069 ha oz. 57,3% popisnega območja. Travnikov je precej več kot njiv, katerih smo popisali 1.453 ha (27,2%). Vse ostale rabe skupaj so nanesele 826 ha (15,4%).

Po drugi strani pa raziskava razkriva, da je gospodarjenje s temi travniki mnogo preveč intenzivno, da bi omogočalo sobivanje z varovanimi vrstami travniških ptic. Ob tretjem popisu okrog 10. julija je bilo na popisnem območju nepokošenih in nepašenih le še **16,3%** travnikov (501 ha). Velika večina travnikov je bila takrat že pokošena (**73,4%** oz. 2.251 ha), preostali pa so bili (po)pašeni (**10,3%** oz. 316 ha).⁴

Travniki, ki so bili okrog 10. julija že pokošeni ali pašeni, koscu ne omogočajo uspešne gnezditve, saj je to čas, ko mladiči tudi najzgodnejše gnezdečih koscev še niso sposobni ubežati pred kosilnico. Kar pomeni, da je bilo na popisnem delu Barja v letu 2015 kar 83,7 % travnikov za gnezdenje kosca neprimernih.

Tabela 1: Podatki o deležu pokošenih oz. popašenih travnikov v času treh popisov leta 2015 na Ljubljanskem barju.

	Popis 1 ~20.5.		Popis 2 ~15.6.		Popis 3 ~10.7.	
	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
Še nerabljeni travniki	2.805,3	91,4%	1.017,7	33,2%	501,1	16,3%
Že košeni travniki	147,8	4,8%	1.799,6	58,7%	2.250,5	73,4%
Že pašeni travniki	116,3	3,8%	249,9	8,1%	315,6	10,3%
Skupaj travniki	3.069,4		3.067,3		3.067,1	

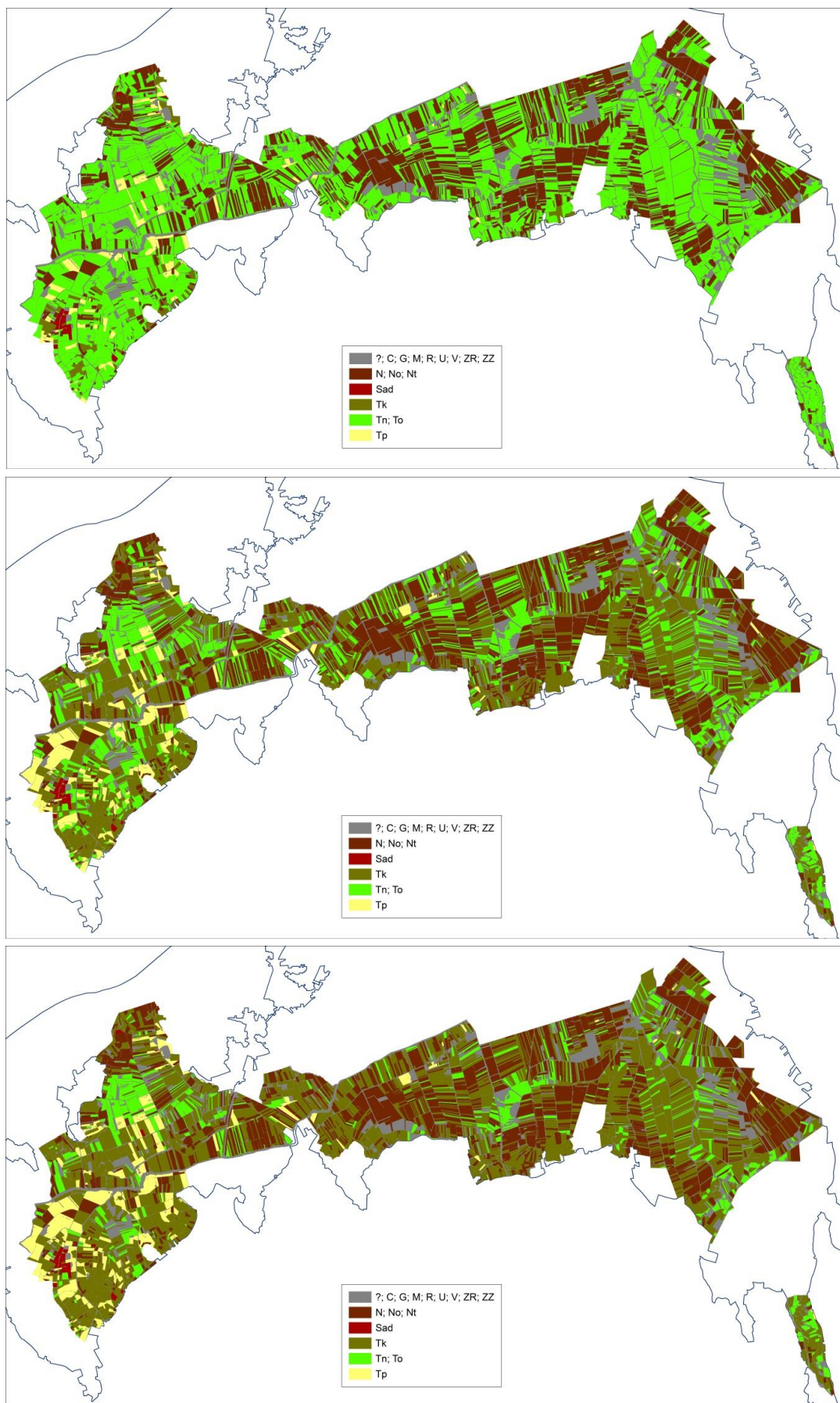
Preoravanje travnikov

Zgoraj predstavljena raziskava je pokazala, da je bilo v zadnjem letu na območju popisa preoranih **26,31 ha** travnikov. Od tega je bilo preoranih 16,31 ha trajnih travnikov, med njimi kar **15,0 ha** takih, ki v zadnjih 15 letih, za katera so na voljo podatki, niso bili nikoli preorani. Torej gre za naravovarstveno visoko vredne naravne travnike.⁵

³ Jančar, T. (2016): Popis pokosenosti na Ljubljanskem barju 2015 - popis rabe kmetijskih zemljišč s poudarkom na datumu košnje, verzija 2.0. Poročilo. DOPPS, Ljubljana. http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2016/01/2016-01-27-Jančar_Popis_pokosenosti_na_Ljubljanskem_barju_2015.pdf

⁴ Jančar (2016), str. 21-24.

⁵ Jančar (2016), str. 28.

Slika 2: Napredujoča košnja na Ljubljanskem barju leta 2015. Zgoraj – 1. popis ~20.5.; sredi – 2. popis ~15.5.; spodaj – 3. popis ~10.7.; **Rjavo** – njive, **rdeče** – trajni nasadi, **svetlo zeleno** – nekošeni travniki, **olivno zeleno** – košeni travniki, **rumeno** – pašeni travniki, **sivo** – vse ostale rabe (naselja, ceste, gozdovi, mejice, vode...; **modra črta** – meja SPA

Vpis travnikov v kmetijsko-okoljske ukrepe

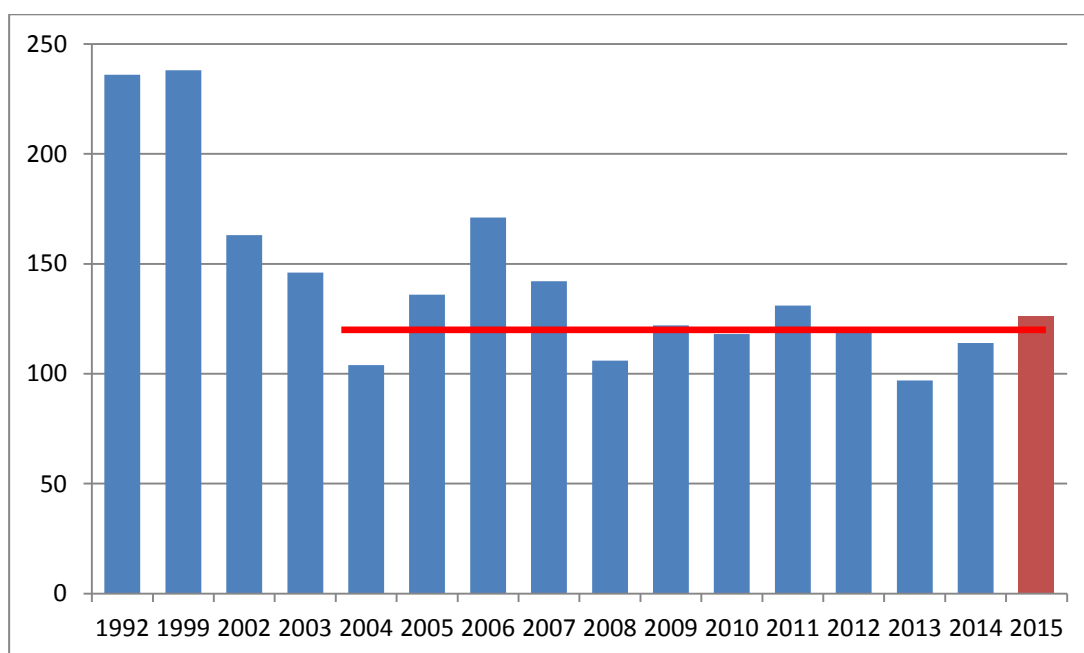
Program upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji (PUN) je za vsako območje Natura 2000, kjer je kosce varovana vrsta, določena ciljna vrednost površine travnikov, ki bi morali biti vključeni v kmetijsko-okoljski ukrep VTR (habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov).⁶ Ciljna površina naj bi zagotavljala habitat za populacijo kosca v ugodnem ohranitvenem stanju. Za SPA Ljubljansko barje je določena ciljna površina ukrepa VTR **824 ha**. Zaradi nestimulativnosti pogojev je bilo v letu 2015 v ukrep VTR vpisanih le **232 ha** travnikov.⁷ Cilj je bil torej dosežen komaj **28%**, kar je bistveno premalo za zagotavljanje ugodnega stanja kosca na območju.

Stanje ptic

Kosec *Crex crex*

V letih 2014 in 2015 smo na Ljubljanskem barju prešteli primerljivo število pojočih samcev kosca, kot v preteklih letih. Podatki, ki so iz začetka gnezdilne sezone, kažejo na bolj ali manj stabilno populacijo od leta 2004 dalje. Tudi stanje v zadnjih dveh letih (2014 in 2015) je bilo podobno.⁸

Ti podatki, ki jih zbiramo vsako leto od 2002 dalje pa imajo veliko hibo. Povedo, koliko koscev je na Barju pelo v začetku gnezdilne sezone, nič pa ne povedo o tem, če so ti kosci sploh imeli možnost uspešnega gnezdenja. Prav z namenom, da bi odgovorili na to vprašanje, smo v letu 2015 naredili raziskavo pokošenosti, ki smo jo predstavili na prejšnjih dveh straneh zgoraj.

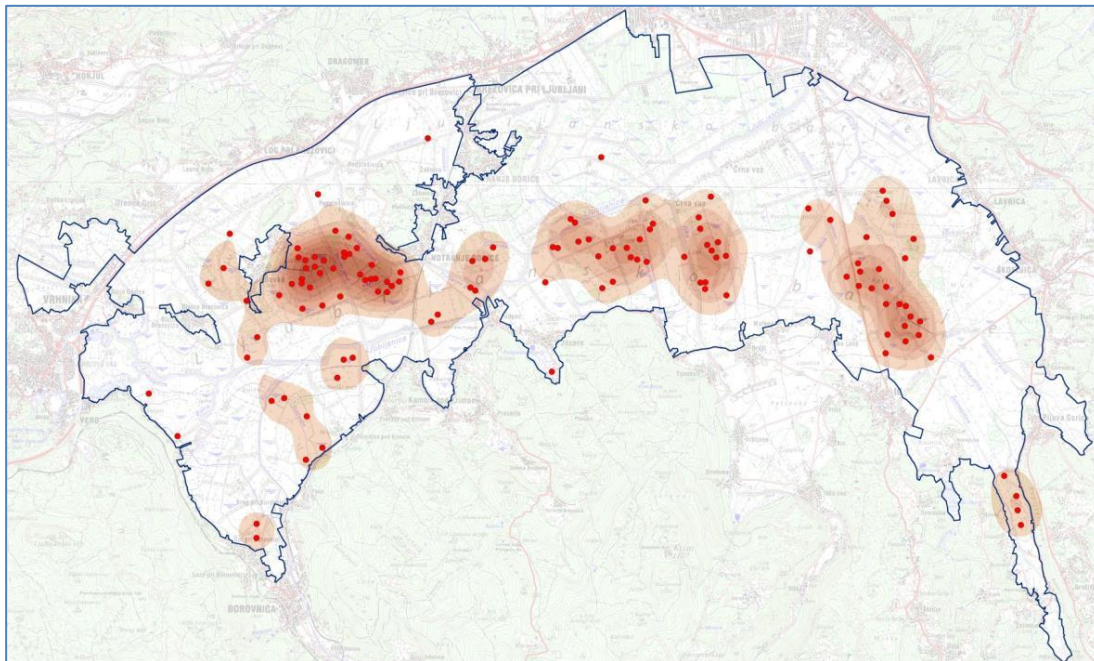
Slika 3: Število pojočih samcev kosca zabeleženih na SPA Ljubljansko barje (posodobljena Slika 8 iz Pritožbe)

⁶ Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 , Priloga 6.3: Ciljne KOPOP površine <http://www.natura2000.si/index.php?id=330>

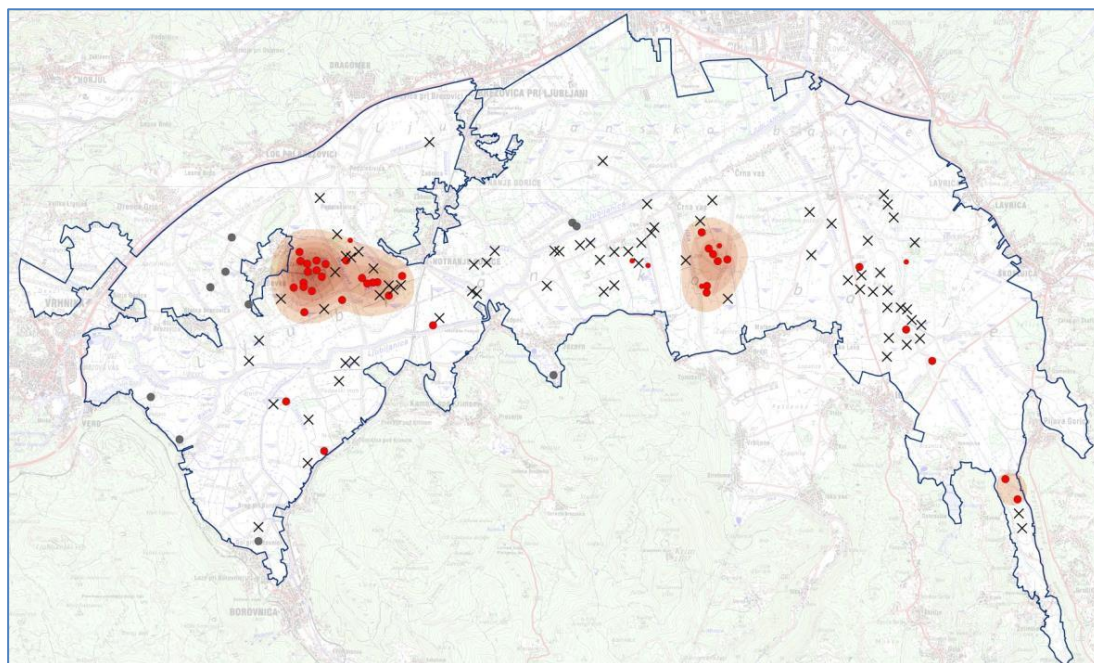
⁷ Jančar (2016), str. 32-36.

⁸ Denac, K. et al (2015): Monitoring populacij izbranih vrst ptic – popisi gnezdil 2015. Poročilo. – DOPPS, Ljubljana. Stran / page 52-87. http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2015/11/20151125_porocilo_monitoring_2015_final.pdf

Raziskava pokošenosti je razkrila zelo slabe rezultate. Lani smo na Ljubljanskem barju popisali 126 pojočih koscev. To je celo nekaj več, kot zadnja tri leta. A ob času tretjega popisa, torej okrog 10. julija, je bilo kar 83,7% travnikov že pokošenih oz. popašenih. Pokošenih in popašenih je bilo tudi **66%** popisanih travnikov, kjer smo zabeležili pojoče kosce. Od 126 koscev jih je **le 39** pelo na travnikih, ki ob tretjem popisu še niso bili pokošeni. Kar pomeni, da **preostali 87 koscev ni imelo možnosti, za uspešno gnezditve.**

Slika 4: Kosec na Ljubljanskem barju v začetku gnezdilne sezone 2015 (rdeče pike). Rjave liso predstavljajo zgostitve koscev.

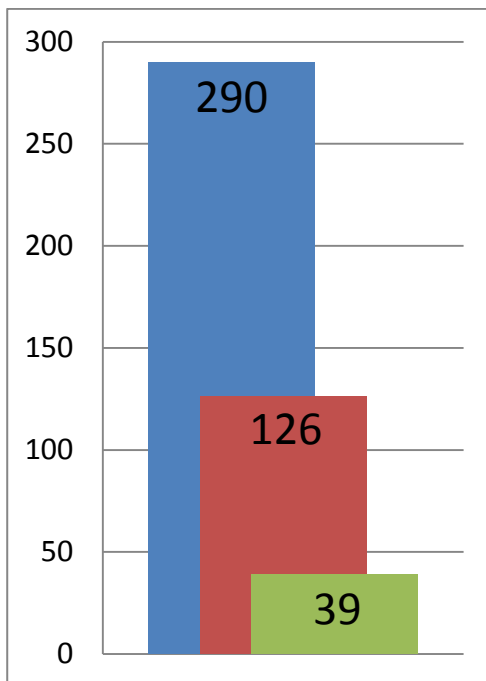
Slika 5: (Ne)uspešnost gnezditve koscev na Ljubljanskem barju 2015 – primerjava s stanjem pokošenosti travnikov okoli 10. julija. **Križci** – lokacije koscev, ki so peli na travnikih, ki so bili prezgodaj pokošeni, **sive pike** – lokacija pojočega kosca kjer ni podatka o pokošenosti, **rdeče pike** – lokacije koscev na nepokošenih travnikih, **rjave lise** – zgostitve koscev, katerih travniki niso bili prezgodaj pokošeni.

Preostali kosci, katerih travniki niso bili prezgodaj pokošeni, so se nahajali le še v dveh nekoliko večjih zgostitvah. Ena od obeh (vzhodna) je na območju Naravnega rezervata Iški morost, ki ga na

svoje stroške upravlja naše društvo. Ker gre za zemljišča v pretežni državni lasti zato DOPPS državnemu Skladu kmetijskih zemljišč vsako leto plačuje ca 3.800 € zakupnine. Druga zgostitev (zahodna) pa je na območju naravne depresije pri Bevkah, kjer so zaradi naravnih danosti travniki zelo vlažni in je intenzivna kmetijska raba tam zelo otežkočena. A tudi za to območje se pojavljajo pobude za kompleksnejše osuševanje.

Stanje je torej zelo zaskrbljujoče.

Napravili smo primerjavo stanja kosca na Barju leta 2015 s cilji, ki jih postavlja »Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020« (PUN), ki ja le leta 2015 sprejela Vlada Republike Slovenije.⁹ V Prilogi 6.1 Programa je za kosce na Ljubljanskem barju določena refrenčna vrednost ugodnega stanja na 290 parov. Zgoraj smo pokazali, da je v letu 2015 le 39 koscev imelo možnost uspešne gnezditve. Cilj iz PUN je bil torej dosežen komaj **13%** (glej Sliko 6 spodaj).

Slika 6: Doseganje ciljev Programa upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji (PUN) na primeru kosca na Ljubljanskem barju leta 2015. **Modro** – ciljno število koscev, ki ga za Ljubljansko barje določa PUN, **rdeče** – število koscev, ki smo jih na Barju prešteli ob začetku gnezditne sezone, **zeleno** – število koscev, ki so leta 2015 peli na travnikih, ki niso bili prezgodaj pokošeni.

Repaljščica *Saxicola rubetra*

Nimamo novjših informacij.

V naši pritožbi smo predstavili podatke o velikem upadu repaljščice na Barju med obdobjema 1991/1994 in 2005/2010, torej se podatki nanašajo večinoma na čas, ko Ptičja in Habitatna direktiva v Sloveniji še nista veljali. Po naši oceni se trend upadanja nadaljuje, žal pa nimamo na voljo novejših raziskave, ki bi to lahko kvantitativno potrdila.

⁹ Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 , Priloga / Annex 6.1 <http://www.natura2000.si/index.php?id=330>

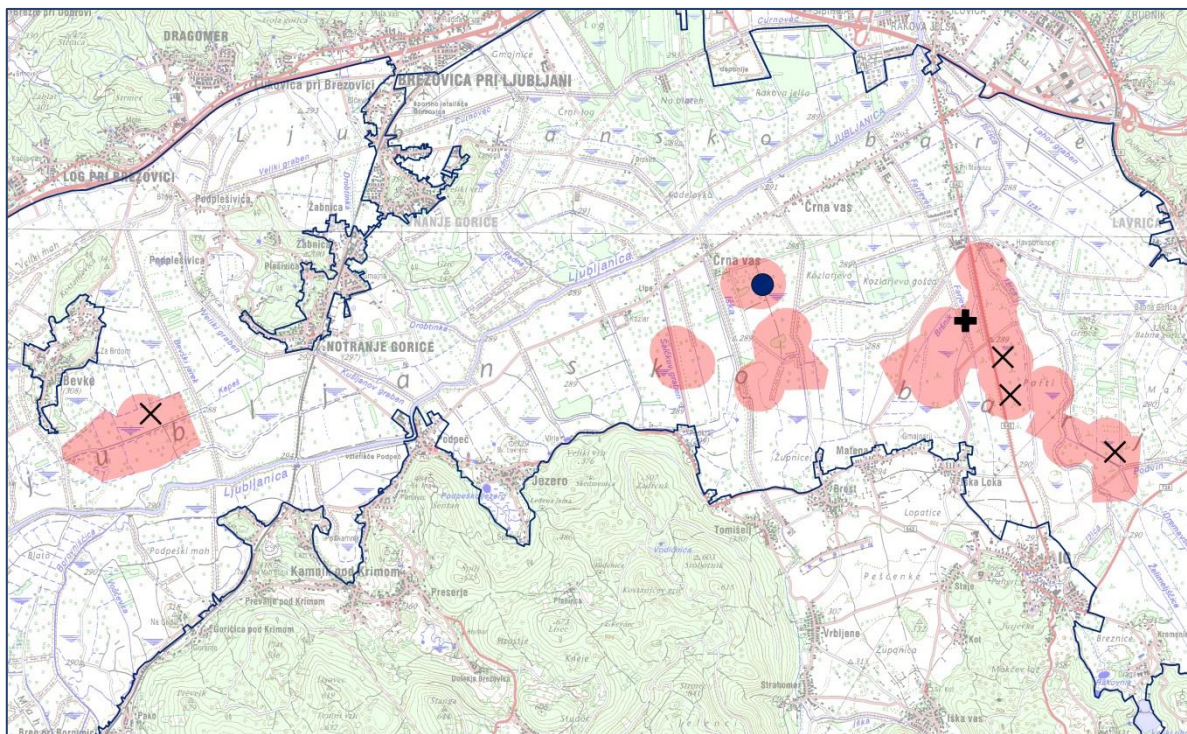
Veliki škurh *Numenius arquata*

V naši prijavi iz 3.4.2014 smo za velikega škurha navedli, da je bila njegova populacija na Ljubljanskem barju v zadnjih dveh desetletjih stabilna in se je sukala okoli **9-12 parov**. Poročali smo, da so se travniki, na katerih je gnezdil, k sreči izognili destrukciji, ki sicer poteka na večjem delu Barja. Smo pa izrazili zaskrbljenost, da se utegne to kmalu spremeniti, če bodo še naprej učinkovali dejavniki uničujočih kmetijskih subvencij.

Naša zaskrbljena napoved se je na žalost uresničila prej, kot smo upali. Populacija se je leta 2015 zlomila. V popisu ob začetku gnezditne sezone v začetku maja smo zabeležili **le 6 parov**. Do konca maja, ko je gnezdtitev škurhov na vrhuncu, so nepojasnjeno izginili štirje pari. Od dveh preostalih parov je bil pri enem travnik na katerem je gnezil zelo zgodaj pokošen, tako da je bilo gnezdo uničeno. Tudi ta par je potem iz Barja izginil, torej ni poskušal z nadomestnim leglom.

V začetku junija je na Braju vztrajal samo še en par velikega škurha, in le za tega obstaja možnost uspešne gnezditve. Mladičev sicer nismo opazili, je pa res, da jih tudi nismo intenzivno iskali.

Zdaj z veliko zaskrbljenostjo pričakujemo letošnjo gnezditno sezono, saj nas skrbi, če se bodo škurhi sploh še vrnili na Barje.

Slika 7: Zlom populacije velikega škurha na Ljubljanskem barju v letu 2015. **Rožnati poligoni** – lokacije vseh teritorijev velikih škurhov v letih 2002 ter 2011-2013; **X** – lokacije parov, ki so nepojasnjeno izginili še pred vrhuncem gnezditne sezone; **+** – lokacija para, katerega gnezdo je bilo uničeno s prezgodnjo košnjo; **modra pika** – par, za katerega je obstajala možnost uspešne gnezditve.

8.2.2 Planinsko polje SPA

Stanje travnikov

Prezgodnja košnja

V naši pritožbi smo predstavili podatke iz let 2006, 2009 in 2010, ki kažejo, da na velikem delu SPA Planinsko polje kosci nimajo možnosti uspešne gnezditve zaradi prezgodnje košnje. Ocenjujemo, da je tudi v letih 2014 in 2015 prezgodnja košnja obsegala pretežni del SPAja, vendar zaenkrat nimamo na voljo raziskave, s čimer bi to lahko dokazali.¹⁰

Vpis travnikov v kmetijsko-okoljske ukrepe

Za SPA Planinsko polje je v Programu upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji (PUN) določena ciljna površina kmetijsko okoljskega ukrepa VTR (habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov)¹¹ na **182 ha**. Zaradi nestimulativnosti pogojev je bilo v letu 2015 v ukrep VTR vpisanih le **51 ha** travnikov.¹² Cilj je bil torej dosežen komaj **28%**.

Stanjeptic

Kosec *Crex crex*

V naši Pritožbi z dne 3.4.2014 smo predstavili rezultate monitoringa kosca na IBA/SPA Planinsko polje za leta 1992 do 2013. Podatki so kazali signifikantni dolgoročni upad v obdobju 1992-2013 ter manjši, a statistično nesignifikanten upad med leti 2004-2013.

V grafu spodaj smo dodali podatke še za zadnji dve leti (2014 in 2015), ter odstranili podatke iz časa pred uveljavitvijo Ptičje direktive v Sloveniji (pred 2004). V letu 2015 smo prešteli 28 koscev, kar je največ po letu 1999. Trend za obdobje 2004-2015 je zato rahlo pozitiven, ni pa statistično signifikanten. Popisna metoda ne omogoča vpogleda v razloge za večje število popisanih koscev na Planinskem polju v letu 2015. Najbolj verjetno pa je vzrok v populacijskih nihanjih, ki so za kosca značilna. Nasploh je bilo lani koscev po Sloveniji nadpovprečno veliko.¹³

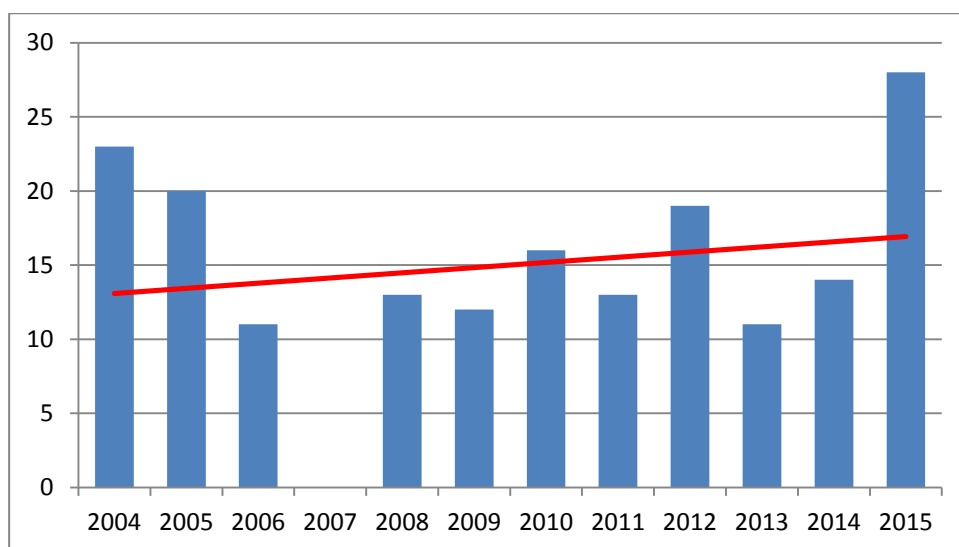
Podatki o koscu na Planinskem polju se za vsa leta nanašajo na začetek gnezdilne sezone. Podatki povedo, koliko koscev je prispelo na območje gnezdenja, ni pa jasno, koliko jih je zaradi prezgodnje košnje sploh imelo možnost odgnezdit. **Podatki o velikem obsegu prezgodnje košnje, ki smo jih za leta 2006, 2009 in 2010 predstavili v naši Pritožbi, kažejo na to, da je delež koscev, ki se na Planinskem polju uspešno razmnožujejo, verjetno majhen.**

¹⁰ Tudi na Google Zemlja za Planinsko polje za leti 2014 in 2015 ni na voljo satelitskih posnetkov iz časa košnje.

¹¹ Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 , Priloga 6.3: Ciljne KOPOP površine <http://www.natura2000.si/index.php?id=330>

¹² Glej članek D. Jaksetič »Kosci začnejo delati, ko kosci odletijo« v časniku Delo, 2.9.2015, str. 11.

¹³ Glej Denac & sod. (2015), str. 76.

Slika 8: Število registriranih pojočih samcev kosca na SPA Planinsko polje (posodobljena Slika 18 iz Priložbe)

8.2.3 Goričko SPA

Uvod

Poleg velikega skovika v seznam relevantnih vrst za to prijavo dodajamo še hribskega škrjanca:¹⁴

Vrsta	Kriterij	Št. gnezdečih parov	Pomembnost
Veliki skovik (Scops owl <i>Otus scops</i>)	B2, D4	100 – 160	Št. 2 območje v Slo.
Hribski škrjanec (Wood lark <i>Lullula arborea</i>)	B2, C6	120 – 150	Št. 5 območje v Slo.

Stanje travnikov

Nimamo novih podatkov o stanju travnikov na Goričkem.

Vpis travnikov v kmetijsko-okoljske ukrepe

Na območju SPA Goričko kmetom niso na voljo kmetijsko okoljski ukrepi ciljno namenjeni ohranjanju ptic.

Naravovarstveni projekti namenjeni ohranjanju ekstenzivnih travnikov

Uprava Krajinskega park Goričko, ki pokriva SPA Goričko skoraj v celoti, je v letu 2015 v okviru enega od projektov izvajala obnovo ekstenzivnih travnikov na zaraščajočih se površinah v obsegu 60 ha. Gre za pozitiven premik, ki pa je zaenkrat omejen na majhen delež Goričkih travnikov (po

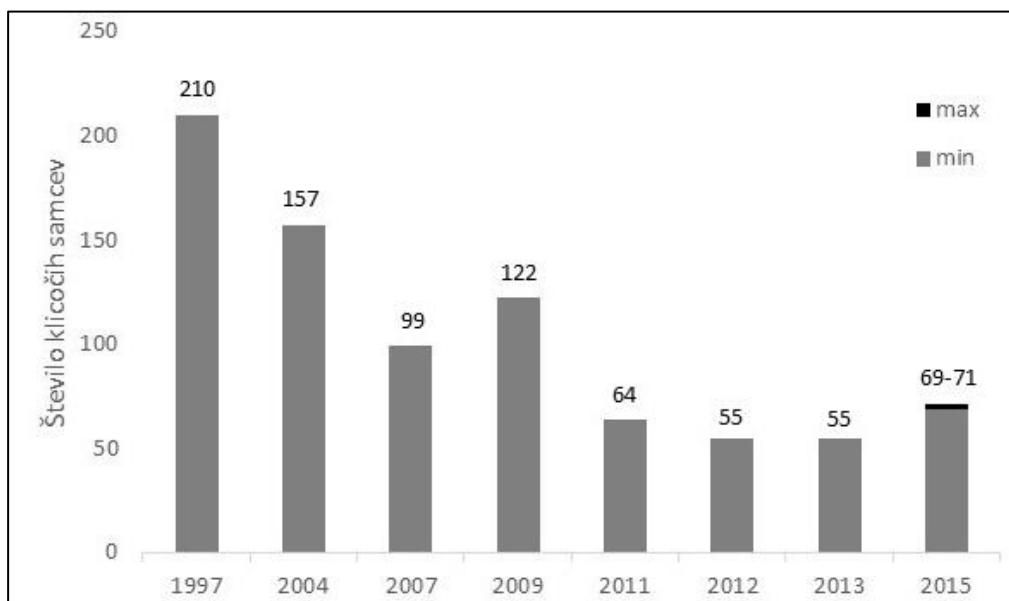
¹⁴ Denac, K. & sod. (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo. Elaborat. DOPPS - BirdLife Slovenija. Ljubljana. http://ptice.si/simarine-natura/wp-content/uploads/2013/01/Revizija_IBA_koncno_porocilo_oddano_28_10_2011_dopolnjena_verzija_stisnjeno.pdf - glej str. 207

uradnih podatkih iz Registra kmetijskih gospodarstev, sloj RABA, naj bi bilo v letu 2015 v SPA Goričko 5283 ha travnikov).¹⁵

Stanje ptic

Veliki skovik *Otus scops*

V naši Pritožbi iz 3.4.2014 smo poročali o strmem upadu populacije velikega skovika na Goriškem. Od takrat smo monitoring ponovili še v letu 2015. Od leta 2004 do 2015 je veliki skovik na Goriške upadel za 55%. Statistično gledano gre za strm upad populacije. Lani smo popisali nekaj več velikih skovikov, kot zadnjih nekaj let, a glede na zelo slabo zasedenost gnezdilnic je videti, da je bilo število gnezdečih parov precej manjše od števila zabeleženih pojočih samcev.¹⁶

Slika 9: Število pojočih samcev velikih skovikov na SPA Goričko zabeleženih ob monitoringih 1997-2015 (posodobljena slika 20 iz Pritožbe).

Hribski škrjanec *Lullula arborea*

V naši Pritožbi iz 3.4.2014 te vrste nismo obravnavali in jo tu dodana na novo.

Hribski škrjanec je še ena povsem travniška vrsta. Na travniku gnezdi in se tudi prehranjuje. SPA Goričko je daleč najpomembnejše območje za to vrsto v kontinentalni Sloveniji, na nivoju cele države pa je peto po pomembnosti.

Vrsta na Goriškem doživlja strm upad. Konec devetdesetih let je populacija štela 180-240 parov, ob vstopu Slovenije v EU 120-150 parov, v letu 2015 pa v najboljšem primeru le še 20 parov. Ocenjujemo, da bo vrsta na goriškem izumrla najkasneje v 10 letih, če so bo trend nadaljeval.¹⁷

Vrsta nujno potrebuje takojšnjo naravovarstveno intervencijo:

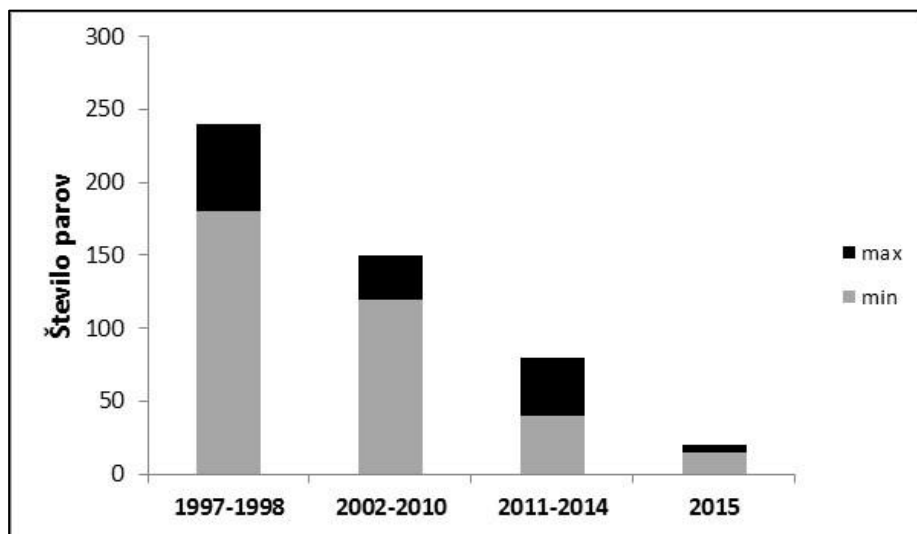
- popolna prepoved vseh nadaljnjih komasacij, saj se kljub drugačnim dogovorom in obljubam v uradnih postopkih na terenu ob izvedbi komasacije ne ohranijo pokrajinski elementi, ki jih vrsta nujno potrebuje (npr. meje)

¹⁵ <http://rkg.gov.si/GERK/>

¹⁶ Denac, K & sod. (2015), str. 154.

¹⁷ Denac, K & sod. (2015), str. 129-131.

- ustvarjanje golih površin (npr. v vinogradih, na opuščenih travnikih)
- renaturacija ekstenzivnih travnikov (v prvi fazi lahko na zaraščajočih se in opuščenih njivskih površinah)
- zasaditev drevesno-grmovnih mejic na komasiranih območjih

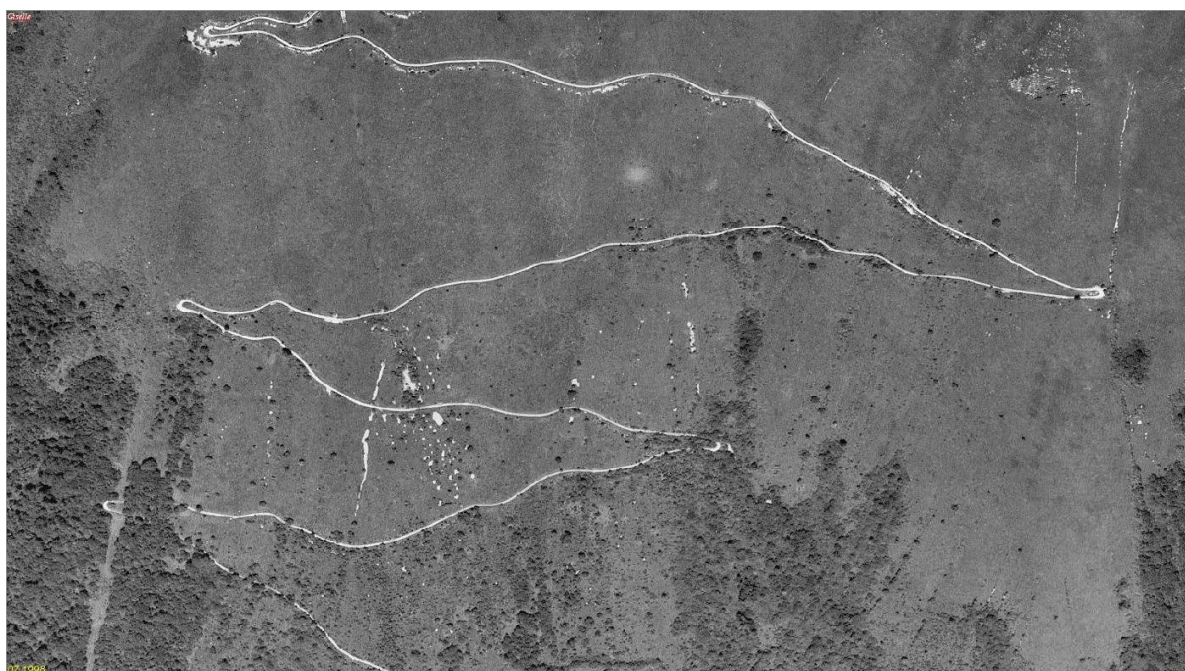

Slika 10: Ocena velikosti populacije hribskega škranca v SPA Goričko.

8.2.4 Breginjski Stol SPA

Stanje travnikov

V naši pritožbi iz 3.4.2014 smo predstavili primerjavo letalskih posnetkov Breginjskega Stola iz let 2008 in 2006, ki prikazujejo napredujoče zaraščanje območja z grmovjem. Zdaj so na voljo tudi letalski posnetki iz leta 2015, ki potrjuje, da se zaraščanje nadaljuje z nezmanjšano intenzivnostjo.

Slika 11: Letalski posnetek pobočja Breginjskega stola iz julija 1998.

Slika 12: Letalski posnetek pobočja Breginjskega stola iz julija 2006.

Slika 13: Letalski posnetek pobočja Breginjskega stola iz julija 2015.¹⁸

¹⁸ Fotografija je letalski posnetek iz julija 2015 narejen v sklopu rednih državnih snemanj, ki se v Sloveniji izvajajo na približno 5 let. Vsi trije zgornji posnetki so na voljo na Javnem pregledovalniku grafičnih podatkov Ministrstva za kmetijstvo: http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/#map_x=381480.5&map_y=125812&map_sc=3571

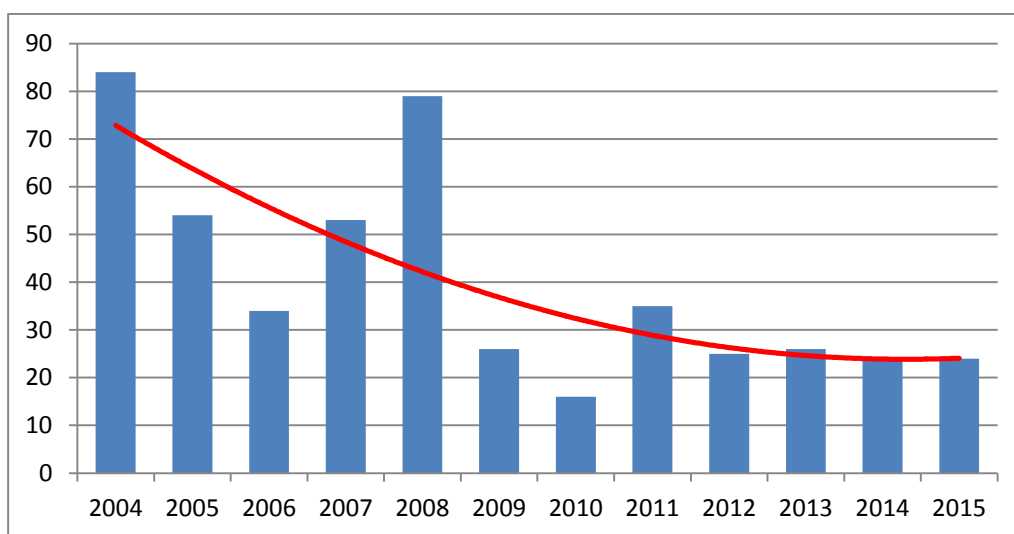
Vpis travnikov v kmetijsko-okoljske ukrepe

Za Breginjski Stol je v Programu upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji (PUN) določena ciljna površina kmetijsko okoljskega ukrepa VTR (habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov)¹⁹ na **54 ha**. Zaradi nestimulativnosti pogojev v letu 2015 v ukrep VTR na območju **sploh ni bilo vpisa**.²⁰

Stanje ptic

Kosec *Crex crex*

Število koscev je bilo v letu 2014 in 2015 podobno kot zadnjih nekaj let. Gledano kumulativno od leta 2004 dalje pa je populacija doživela strm upad.²¹

Slika 14: Število pojočih koscev na Breginjskem Stolu zabeleženih v letih 2004 do 2015 (posodobljena slika 20 iz Pritožbe).

14. Navedba vseh dokumentov ali dokazil, ki se jih lahko predloži v podporo pritožbi, vključno z zadevnimi nacionalnimi ukrepi (priložite kopije):

Tu navajamo v tej Dopolnitvi št. 1 citirano literaturo.

Literatura:

Denac, K., T. Mihelič, L. Božič, P. Kmecl, T. Jančar, J. Figelj & B. Rubinič (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo. Elaborat. DOPPS - BirdLife Slovenija. Ljubljana. <http://ptice.si/simarine-natura/wp->

¹⁹ Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 , Priloga 6.3: Ciljne KOPOP površine <http://www.natura2000.si/index.php?id=330>

²⁰ Glej članek D. Jaksetič »Kosci začnejo delati, ko kosci odletijo« v časniku Delo, 2.9.2015, str. 11.

²¹ Denac, K. & sod. (2015), str. 71

[content/uploads/2013/01/Revizija IBA koncno porocilo oddano 28 10 2011 dopolnjena verzija stisnjeno.pdf](http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2013/01/Revizija_IBA_koncno_porocilo_oddano_28_10_2011_dopolnjena_verzija_stisnjeno.pdf)

Denac, K. et al (2015): Monitoring populacij izbranih vrst ptic – popisi gnezdil 2015. Poročilo. – DOPPS, Ljubljana. http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2015/11/20151125_porocilo_monitoring_2015_final.pdf

Jančar, T. (2016): Popis pokosenosti na Ljubljanskem barju 2015 - popis rabe kmetijskih zemljišč s poudarkom na datumu košnje, verzija 2.0. Poročilo. DOPPS, Ljubljana. [http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2016/01/2016-01-27-Janar Popis pokosenosti na Ljubljanskem barju 2015.pdf](http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2016/01/2016-01-27-Janar_Popis_pokosenosti_na_Ljubljanskem_barju_2015.pdf)

Jaksetič, D. (2015): Kosci začnejo delati, ko kosci odletijo. Delo, 2.9.2015, str. 11. <http://www.delo.si/novice/slovenija/kosci-zacnejo-delati-ko-kosci-odletijo.html>

Kmecl, P. & Figelj, J. (2015): Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine - poročilo za leto 2015. – DOPPS, Ljubljana. [http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2015/01/201511_Kmecl P Figelj J Monitoring splosno razsirjenih vrst - ptic za dolo%C4%8Ditev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine-2015.pdf](http://cdn.ptice.si/ptice/2014/wp-content/uploads/2015/01/201511_Kmecl_P_Figelj_J_Monitoring_splosno_razsirjenih_vrst_ptic_za_dolo%C4%8Ditev_slovenskega_indeksa_ptic_kmetijske_krajine-2015.pdf)

PUN (2015): Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020, Priloga 6.3: Ciljne KOPOP površine. <http://www.natura2000.si/index.php?id=330>

Ljubljana, 29. februar 2016

Tomaž Jančar
Varstveni ornitolog DOPPS